

Peterburi lehes Pealinna Teataja 1915 ilmunud A. K. kiri Kaukaasia Musta mere rannikult Uue-Troitski asundusest (millise asunduse või külaosaga oli täpselt tegu, vajaks veel uurimist). Taga-Kaukaasia: Abhaasia: Uue-Troitski. Eestlaste asumine Uue-Troitskisse (1905). Maade kinnitamine eestlastele (1913). Salme asundus. Salme omavalitsuse loomine moldaavlastest eraldi. Uue-Troitski elanike tõrjumine Salme külakogukonnast. Ilmad. Sõjaolud. Kaupade hinnad. Digiteeris Andres Aule, kirjaviis muutmata.

Pealinna Teataja (nr. 34), 11. veebruar 1915, lk 3

Uue-Troitskis (Kaukaasias). Meie asusime siia 1905 aastal. Meid on 11 peret — 11 eestlast ja 3 wenelast. Et eestlasel Kaukasis maasaamise õigust ei ole, siis hakkasime ilma lubata tööle. Kui juba majad ja istandused tehtud oliwad, siis alles saime walitsuse wõimused tunda. Meid taheti omawolilise maaomandamise pärast kohtadest wälja ajada.

Algas pikk palwekirjade ja saadikute saatmine, mis kaua kestis, kuna meie ise selle aja sees ikka rohkem maad üles harisime. 8-aastaste palwete järele põllutöö peawalitsuse ja Kaukasi asewalitseja ees kinnitati maad meile 1913 a. ära, meid kui eeskujulikku põllutöö ja kultura algatajaid wenelastele eeskujuks seades.

Nüüd läks meil korda ka siinsete wanade asunikkude salmlaste*) ja moldawlaste ühise walitsuse alla saada. Ehk küll eestlased meid kui oma wanu „kotlasi” ja „passimehi” ei tahtnud wastu wõtta, wõtsiwad moldawlased siiski meid wastu. Nüüd saime „passimehe” nimest lahti, mis siin Kaukasis pahem on, kui wiljandlastel „mulgi” nimi. „Kotlane” — noh see ei ole nii hirmus. Selle nime kandjaks saab ju igauks, kel puudus käes on, aga „passimehel” ei ole ju hääleõigust ja peale selle ähwardab teda küla koosolekul wangitapp, kui seda selts soowib. Kui mitte kaugemale, siis küla piirkonnast wälja. Arusaadaw, et „passimehe” nimest lahti saamine rõõmustaw oli. Aga rõõm ei kestnud kaua.

Juba on salmlased erakoosolekul otsuseks teinud moldawlastest lahkuda ja omale iseseiswat walitsust nõutada. Arwatawasti leiab see soow ka walitsuse poolt kinnitust ja see on iseenesest ka wäga rõõmustaw. Meid on salmlased esite küll oma külakonda wõtnud, aga nüüd jälle maha kustutanud. Nüüd peame meie moldawlaste surwe all kannatama. Kiita seda salmlaste otsust igatahes ei saa. Miks peab see Eesti jonn ka siia kaasa tulema? Kas ei saa meie ka edaspidi ühes oma asju ajada?

Ilmad on siin nii ilusad ja soojad, nagu Kaukasis enne ei ole nähtud. Maad katawad õied ja noor rohi, ööseti on nii soe kui suwel. Metsploompuu ja mitmed teised puud juba õitsewad. Mesilased lendawad õiest õiele, — kewade on täies hoos.

Ajalehest loeme, et Wene wäed ajawad türklasi lume tuisu peale waatamata taga — ja meil nii soe! Kaukaslasel ei ole see küll raske mõista, sest tihti kui

* „Salme” asunduse elanikud.

silmad üles tõstad, näed halli ruuna kõrges mägedes ratsutawat. Muidugi peab seal ka külm walitsema.

Meeleolu on siinsetel rahwastel kaunis hea, ehk küll sõja hakatusel päris tõsiseks tikkus muutuma. Paljud põgenesid siit ära, aga pärast tulid jälle kui ärapõlatud lapsed tagasi. Ei kartnud enam linnade pommitamist. Jah, inimene harjub ju kõigiga! Igapäew waatab rahwas Mustamere peale, kas mingit kahtlast laewa ei juhtu nägema, kui mitte sakslaste „Göbenit” ja „Breslaud”, siis mõnda vähemat purjukat, nagu neid türklaste kalameestel palju oli, kui nad siit ära põgenesid.

Tarbeained on kõik nii kole kalliks läinud, nagu näituseks: suhkur 24 kop. nael, lamba õli 15 kop. nael jne. Palju hinna kõrgendust teewad omalt poolt waheltkaupmehed Juudi tõugu rahwad, nagu armenlased, greeklased ja muud, kes oma angeldamisega kole rikkaks on saanud. Nad ei waata enam selle peale, kas Türgi laewad merel on wõi ei. Nad telliwad terwed laewa täied kõiksugu kaupa ega anna teistele vähematele kaupmeestele müüa, waid teewad seda ise. Muidugi mõista, et niisugused laewad, kes nii kardetawal ajal wälja sõidawad, wiimase maksu wõtawad. Peale selle lisab weel kaupmees hinda juurde ja korjab rahwa käest wiimase kopika ära. Wäga soowitaw oleks, kui walitsus waele astuks ja sarnastele nõõrimistele mõnesuguse tõkke teeks.

Kotlane A. K.